

Смолій Людмила Василівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент

Уманський національний університет садівництва

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ

(Екологічна економіка і сталий розвиток)

КЛІМАТИЧНО ОПТИМІЗОВАНИЙ АГРОБІЗНЕС:

НОВА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ

Функціонування та розвиток аграрного бізнесу відбувається в умовах посилення загроз, що породжуються кліматичними змінами, причому інтенсивність останніх з кожним роком посилюється. За оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, 70% сільськогосподарських угідь України за кілька років будуть потребувати додаткового поливу, що на 30% більше, ніж зараз. Передбачається, що внаслідок кліматичних змін урожай зернових може знизитись на 40-60%. Однак існує і зворотній вплив аграрного виробництва на стан довкілля: за даними Національного інституту стратегічних досліджень [1], частка сільського господарства у викидах парникових газів становить 92 млн тонн, що прирівнюється до обсягу викидів енергетичного сектору, включно з виробництвом тепла, електроенергії та транспорту. Крім цього, викиди від використання полів та пасовищ впродовж останніх 30 років збільшилися і вже перевищили показник поглинання CO₂ українськими лісами.

Розв'язанню цих проблем сприятиме впровадження нової концепції кліматично оптимізованого сільського господарства (Climate Smart Agriculture, CSA), яка була запропонована Міжнародною організацією із сільського господарства та продовольства ООН (FAO) [2]. Ця концепція передбачає поєднання зусиль в напрямі вирішення найбільш гострих глобальних проблем – усунення причин і наслідків змін клімату та забезпечення продовольчої безпеки. Кліматично оптимізований підхід до розвитку сільського господарства орієнтується на забезпечення таких напрямів:

- суттєве зростання продуктивності агропродовольчих систем;
- підвищення рівня сталості й зменшення волатильності виробництва сільськогосподарських культур до змін клімату;
- мінімізації викидів небезпечних парникових газів і перехід до вуглецевої нейтральності агробізнесу.

Перехід до нової парадигми розвитку кліматично оптимізованого аграрного бізнесу передбачає розробку і впровадження механізмів та інструментів адаптації сільськогосподарського виробництва до змін клімату, зокрема використання інноваційних розробок в галузі біотехнологій, селекції, водокористування та зрошування. Такі напрями мають забезпечити підвищення продуктивності та стійкості аграрного виробництва до зовнішніх чинників, спровокованих кліматичними змінами.

Задля удосконалення інституційного забезпечення впровадження нової концепції та розробки механізму її реалізації за підтримки ФАО та Німецько-українського агрополітичного діалогу в Україні розроблено «Стратегію запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського і рибного господарств України на період до 2030 року». Метою Стратегії є визначення стратегічних напрямів державної політики щодо створення дієвої системи запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського і рибного господарств для забезпечення продовольчої безпеки держави та сталого управління природними ресурсами, досягнення збалансованого розвитку сільського господарства і сільських громад в розрізі природно-кліматичних зон з урахуванням забезпеченості регіонів природними ресурсами. Зазначеним документом передбачено перелік конкретних заходів, в результаті яких передбачається забезпечити скорочення викидів та збільшення поглинання парникових газів; посилити наукове забезпечення сільського, лісового, мисливського та рибного господарств у сфері зміни клімату; підвищувати обізнаність, рівень освіти, підготовку кадрів у сфері запобігання та адаптації до зміни клімату; реалізувати заходи з адаптації до зміни клімату на рівні об'єднаних територіальних громад і для домогосподарств у сільській

місцевості; стимулювати сільськогосподарських виробників до адаптації до зміни клімату [3].

Реалізація цих завдань вимагає акумулювання значних коштів. В межах проєкту Міжнародної фінансової корпорації (IFC) «Розвиток фінансування кліматично-оптимізованого сільського господарства» планується залучити фінансову підтримку від банків-партнерів на суму 5 млн. доларів США. Метою цього проєкту є удосконалення системи фінансування сільськогосподарських практик в Україні, які сприятимуть запобіганню зміні клімату, а також адаптації агровиробників до його наслідків. Проєкт, в межах якого фінансуватимуться інноваційні сільськогосподарські практики з адаптації та запобігання змінам клімату, буде реалізовано у 2021–2023 роках. В рамках проєкту також передбачається проведення серії тренінгів та семінарів для сільгоспвиробників та інформаційно-роз'яснювальної кампанії щодо фінансових інструментів, які допоможуть аграріям покрити витрати на впровадження кліматично-орієнтованих практик [4].

Масштабне впровадження кліматично оптимізованої моделі господарювання в аграрному бізнесі є безальтернативним способом протистояти викликам, породженим прискоренням зміни клімату. Інвестування в модернізацію та інновації, що базуються на принципах кліматичної оптимізації, зможуть забезпечити українським виробникам аграрної продукції зменшення ризикованості господарювання та підвищення конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, в тому числі й розширення доступу до ринків Європейського Союзу.

Література:

1. Жураковська Л.А. Пріоритети політики адаптації агросектору України до зміни клімату. Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <https://niss.gov.ua/>
2. Climate Smart Agriculture. URL : <http://www.fao.org/climate-smart-agriculture/en/>

3. Стратегія запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського і рибного господарств України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 року № 878 «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2017-%D1%80#Text>
4. Малиновський Б. Українському сільському господарству хочуть допомогти стати більш кліматично орієнтованим. *Пропозиція*. <https://propozitsiya.com/ua/ukrayinskому-silskomu-gospodarstvu-hochut-dopomogty-staty-bilsh-klimatychno-oriyentovanyum>

Відомості про авторів

Смолій Людмила Василівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки
lsmoliy@ukr.net
+380974778763